

การบริหารแบบมีส่วนร่วมตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

จุฑารัตน์ ยะตะนัง *

อัมเรศ เนตาลีธิ **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการศึกษา ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครองนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 274 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และคุณภาพเด็ก สภาพปัญหาที่พบคืองบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ ขาดแคลนงบประมาณในการจัดหาสื่อ วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้เสริมพัฒนาการเด็ก ตลอดจนฐานะทางครอบครัวที่ยากจนและขาดการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง ส่วนแนวทางการแก้ปัญหการบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ ควรมีการประชุมหารือร่วมกันระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็กเพื่อกำหนดกิจกรรมโครงการร่วมกัน การรวมศูนย์ในแต่ละตำบลให้เป็นศูนย์เดียวและควรจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ : การบริหารแบบมีส่วนร่วม, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

* นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

** อาจารย์ประจำ ดร. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

**Participatory Management in Accordance with the National Standard Benchmark
for Small Child Daycare Centers at Small Child Daycare Centers Attached
to Subdistrict Administrative Organizations in
Lampang Municipality, Lampang Province**

Jutarat Yatanang*

Ammaret Netasit**

Abstract

The objective of this study was to assess the conditions, problems and proposed solutions to issues involving participatory management in accordance with the National Standard Benchmark for Small Child Daycare Centers at small child daycare centers attached to Subdistrict Administrative Organizations in Lampang Municipality, Lampang Province. The sample group in this study consisted of 274 Subdistrict Administrative Organization administrators, academics in the field of education, childcare workers, and parents of children at daycare centers. The research instrument consisted of a questionnaire, and the statistics used in analyzing the data were frequency, percentage, mean, and standard deviation.

It was found that the conditions of participatory operation in accordance with the National Standard Benchmark for Small Child Daycare Centers at the small child daycare centers studied were, overall, at an average level of participatory performance in all areas. In order of highest to lowest, these areas included small child daycare center administration, management of learning processes for child development, and quality of children. Problems found included insufficient management and administrative budget allocation, insufficient budget allocation for media, materials and equipment for child development, and underprivileged family backgrounds and lack of proper care and attention from families.

Solutions to the problems facing participatory management include dialogue between parties involved in the management of development plans of small child daycare centers to set joint projects and activities, amalgamating centers in each subdistrict into a single center, organizing additional activities and projects involving the community to create quality children and develop higher quality small child daycare centers.

Keywords : participatory management, small child daycare centers attached to subdistrict administrative organizations

* Student in Master of Educational Administration, Lampang Rajabhat University.

** Lecturer, Dr. Faculty of Education, Lampang Rajabhat University.

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ทรัพยากรมนุษย์นับว่ามีความสำคัญเป็นอันดับแรกของการพัฒนา และสิ่งที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพนั้นก็คือ “การศึกษา” ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการเตรียมความพร้อมและส่งเสริมมนุษย์ให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพต่อการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะเด็กในระดับปฐมวัยเป็นช่วงที่สำคัญอย่างยิ่งของชีวิต พัฒนาการทุกด้านเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว การพัฒนาเด็กในช่วงวัยนี้เป็นการวางพื้นฐานทางด้านจิตใจ อุนิสัยและความสามารถ ซึ่งจะส่งผลต่อไปในอนาคตของเด็ก พัฒนาการด้านสติปัญญาของมนุษย์มากกว่า 3 ใน 4 จะมีการพัฒนาขณะอยู่ในวัยเด็กแรกเกิดจนถึง 8 ปี ซึ่งจะมีการพัฒนาถึงร้อยละ 80 ของช่วงชีวิตทั้งหมด หากไม่ได้รับการพัฒนาด้านสติปัญญาอย่างถูกต้องแล้ว ความสามารถในการเรียนรู้จะถูกยับยั้ง (Bloom. อ้างใน เขียวพา เชชะคุปต์. 2542)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 49 และมาตรา 52 ซึ่งให้เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน องค์กรวิชาชีพ ชุมชน ตลอดจนหน่วยงานอื่นๆ ต่างมีความสำคัญและจำเป็นในการมีบทบาทหน้าที่และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกระดับทุกรูปแบบ และไม่เพียงเฉพาะการจัดการศึกษาภาคบังคับเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา และการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งประชาชนทุกคนย่อมได้รับการศึกษาอบรมนับตั้งแต่ระดับปฐมวัย นอกจากนี้ยังมีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปยังหน่วยงานต่างๆ เพื่อเกิดความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางการศึกษา เพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น นอกจากนี้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2551 กำหนดให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยมุ่งเน้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเลี้ยงดู การสร้างเสริมประสบการณ์ และสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

เทศบาลเป็นรูปแบบหนึ่งของการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล จัดการศึกษาปฐมวัยแก่เด็กอายุ 3-5 ขวบ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้งบประมาณจากเงินรายได้เทศบาลเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาซึ่งมีเป้าหมายคล้ายคลึงกับกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยแต่มีโครงสร้างการบริหารงานและความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน ต่อมาจึงได้ถ่ายโอนให้เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจจากรัฐบาล เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแทนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 จนถึงปัจจุบัน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้มอบหมายให้สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) ดำเนินการส่งเสริมสวัสดิภาพ การคุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิเด็กโดยกำหนดมาตรการ กลไก ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคง ปลอดภัยรวมทั้งเร่งรัดให้มีการจัดทำมาตรฐานกลางเพื่อให้เด็กได้รับการดูแล พัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2555 สถานศึกษาทุกแห่งรวมทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งถือว่าเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะต้องได้รับการประเมินและรับรองคุณภาพดังนั้นสำนักงานส่งเสริม

เสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ จึงได้นำมาตรฐานการพัฒนาเด็กเล็ก มาปรับปรุงให้สอดคล้องกับระบบการประเมินของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งเป็นอีกกลไกหนึ่งในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของชาติ ภายใต้หลักเกณฑ์มาตรฐาน ที่สร้างขึ้นบนพื้นฐาน 3 ประการ คือ (1) การบริหารจัดการที่ดี (2) กระบวนการบริการหรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กที่มีคุณภาพและ (3) ประสิทธิภาพจากการดำเนินงาน คือ เด็กต้องได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลการดำเนินงานศูนย์และเป็นเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพของศูนย์เด็กเล็ก (สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ. 2555)

เป้าหมายสำคัญในการนำเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ก็คือ ให้เด็กได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพด้วยมาตรฐานที่เท่าเทียมกันทั่วประเทศซึ่งมีความสอดคล้องกับระบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติ หรือการประกันคุณภาพการศึกษา โดยศูนย์ฯ สามารถนำไปใช้ประเมินตนเอง (self assessment) เพื่อกำหนดแนวทางปรับปรุงการดำเนินการของตนเอง (self improvement) ความร่วมมือของบุคลากรภายในศูนย์ฯ และหน่วยงานที่กำกับดูแลศูนย์อื่นเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับรองรับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่จะต้องดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาให้ครบภายในระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2555-2559) (สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ. 2555)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง เพื่อให้ผู้บริหาร นักวิชาการ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้มีการจำแนกลักษณะหรือประเภทของการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งนักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วมดังนี้

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540) ได้จำแนกขั้นตอนในการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มโครงการ เป็นขั้นตอนของการค้นหาปัญหาและสาเหตุตลอดจนการตัดสินใจกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผน เป็นขั้นของการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการ แนวทางการงานและกำหนดทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการ เป็นการเข้ามามีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยการร่วมช่วยเหลือด้านต้นทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือโดยการบริหารงานและประสานงาน ตลอดจนดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผล เป็นขั้นของการเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่าการดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ อาจเป็นการประเมินผลย่อยเพื่อดูความก้าวหน้าของการดำเนินงาน หรือการประเมินผลรวมสรุปรวมยอด

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) กล่าวว่า การวางแผน คือ การตัดสินใจไว้ล่วงหน้าว่าในอนาคตจะทำอะไร จะมีวิธีดำเนินการอย่างไร และใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการนำความรู้ทางนโยบายและแผนมาประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ ความสำเร็จของการวางแผนก็คือ แผน

การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมจะประกอบด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน กระบวนการในการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์และกระบวนการมีส่วนร่วมในการประเมินผลจากการศึกษาขั้นตอนการบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงสามารถสรุปได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม จะประกอบไปด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผน กระบวนการมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ กระบวนการมีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตามและประเมินผล

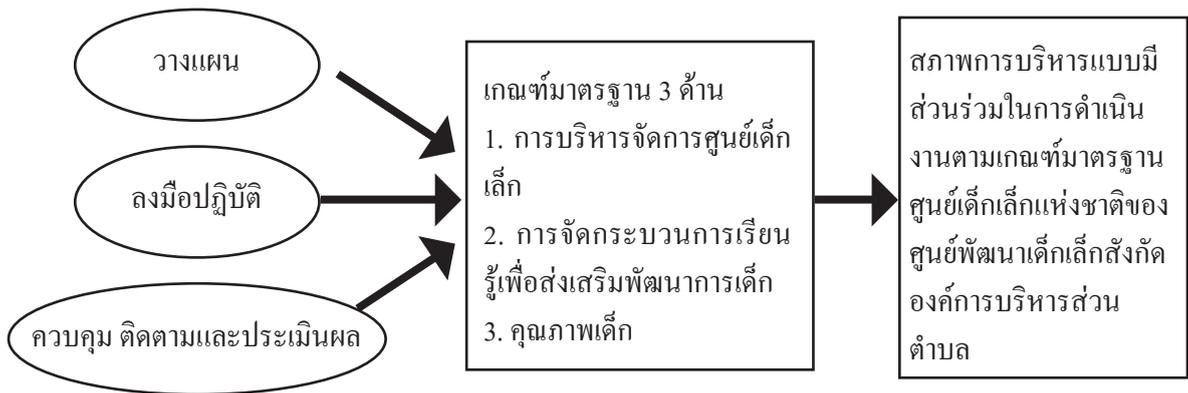
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กฤษณา สวัสดิ์ชัย (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลต้นธง จังหวัดลำพูน ผลจากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้ง 4 ด้าน คือ การวางแผน การประสานงาน การจัดหาทรัพยากร และการประเมินผล ชุมชนให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมทุกด้าน แต่ละด้านขึ้นอยู่กับความรู้ ประสบการณ์และความสามารถของคนในชุมชน

สุพล ปาลีกุย (2551) ได้ศึกษาเรื่องความพร้อมของชุมชนในการให้ความร่วมมือจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอลี่ จังหวัดลำพูน จากผลการศึกษาพบว่า ความพร้อมของชุมชนในการให้ความร่วมมือการจัดการศึกษาทั้งด้านคน ด้านเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และด้านการจัดการ มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า คนในชุมชนประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และรับจ้างแรงงานมีรายได้ไม่แน่นอน ไม่เพียงพอกับรายจ่าย มีภาระหนี้สินสูงขึ้น สภาพดังกล่าวอาจส่งผลถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สุทธิมา ขนุนทอง (2552) ได้ประเมินการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเสริมงาม จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่เป็นส่วนรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทภาระหน้าที่ของตน ทำให้การปฏิบัติงานเป็นในลักษณะต่างคน ต่างทำ ขาดการยอมรับจากหน่วยงานอื่น และขาดการติดต่อประสานงานกันอย่างเป็นทางการเพื่อร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย จึงส่งผลให้กระบวนการบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนขาดคุณภาพ

ประชัน ใจวงศ์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลในจังหวัดแพร่ โดยรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านผลผลิต ด้านบริบท ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัยนำเข้า มีค่าเฉลี่ยพบว่าอยู่ในระดับมาก การจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบล ควรได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงาน ตลอดจนถึงการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานต่างๆที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติและศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองลำปาง นักวิชาการศึกษาคูครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองลำปาง รวมประชากรทั้งสิ้น 953 คน การกำหนดขนาดตัวอย่างที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกนได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 274 คน การสุ่มตัวอย่างใช้ตารางเลขสุ่มกระจายไปตามสัดส่วนของประชากร สำหรับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และนักวิชาการศึกษาใช้จำนวนเต็ม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (check list)
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) และ ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบคำถามปลายเปิด (open-ended questions)

4. การหาคุณภาพเครื่องมือ

กระบวนการในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดำเนินการโดยนำแบบสอบถามฉบับร่างปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาหลังจากนั้น นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง ของเนื้อหาโดยใช้ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป เพื่อปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (try out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา ซึ่งมีค่าเท่ากับ .98

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามถึง กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มด้วยตนเอง และเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 274 ฉบับ และทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 100 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาร้อยละและนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย และ ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบคำถามปลายเปิด (open-ended questions) ตอบได้ตามความคิดเห็นวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่

สรุปผลการวิจัย

การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง พอสรุปผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และคุณภาพเด็ก

2. ด้านการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนการรักษามาตรฐานความปลอดภัยให้แก่เด็กเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบสภาพอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมบริเวณศูนย์ให้มีความสะอาด ร่มรื่น แข็งแรงปลอดภัย และการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและความคิดเห็นแก่ศูนย์เด็กเล็กเพื่อวางแผนดูแลให้ได้รับความปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกศูนย์เด็กเล็ก ขณะที่การมีส่วนร่วมวางแผนการจัดทำแผนพัฒนาโดยร่วมกำหนดกิจกรรม/โครงการส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายตามปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ การจัดตั้ง กลับมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับประเด็นอื่นๆ

สภาพปัญหาของการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็กได้แก่ งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ทั้งจากกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่เพียงพอในการบริหารจัดการ โครงสร้างอาคารสถานที่ ประตู หน้าต่าง ไม่มีความมั่นคงปลอดภัยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ขนาดของอาคารไม่เหมาะสมกับ

จำนวนเด็ก ไม่สามารถขยายหรือต่อเติมได้ สนามเด็กเล่นไม่ปลอดภัยและบางแห่งไม่มีรั้วกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วน มาตรการรักษาความปลอดภัยในศูนย์เด็กเล็ก บางศูนย์ไม่มีอุปกรณ์ดับเพลิง ไม่มีรั้วกั้นล้อมรอบบริเวณศูนย์เด็กเล็ก ประตูหน้าต่าง มุ้งลวดไม่ได้รับการซ่อมแซม ไม่มีที่จอดรถรับ-ส่งเด็ก หรือผู้มาติดต่อราชการ บุคลากรไม่ตรงกับสายงานและไม่มีศักยภาพเพียงพอกับจำนวนเด็ก บางแห่งไม่มีนักวิชาการศึกษาแต่มอบหมายให้บุคคลตำแหน่งอื่น มาดูแล มาให้คำแนะนำแทน ครูผู้ดูแลเด็กปล่อยปละละเลย เลิกปฏิบัติ ดูแลไม่ทั่วถึง ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานกับชุมชน ไม่มีเวลาที่จะร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน เนื่องจากผู้ปกครองต้องทำงาน ส่วนแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญคือ แนวทางแก้ปัญหา การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยร่วมกำหนดกิจกรรม/โครงการที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย การรวมศูนย์ในแต่ละตำบลเพื่อความสะดวกคล่องตัวในการบริหารจัดการ ช่วยประหยัดงบประมาณ สามารถแบ่งช่วงชั้น ในการทำกิจกรรมในห้องเรียน เด็กจะได้มีพัฒนาการตามช่วงอายุ นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม ควรมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อความปลอดภัยในสถานศึกษา รวมทั้งสรรหาบุคลากรเพิ่มเติมให้ตรงกับสายงานและมีคุณภาพ

3. ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ การมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก/การเลี้ยงดูดูแลเด็ก การเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ เช่น น้ำหนัก ส่วนสูง ให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ การมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจหรือบันทึกการดำเนินงานของครูผู้ดูแลเด็ก/ครูพี่เลี้ยงในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น ขยัน ประหยัด ความซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี มีน้ำใจ ในทางกลับกันการมีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลตามแผนจัดกระบวนการเรียนรู้ของเด็กเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอถือว่ามีความเจ็ลี่ยน้อยที่สุดในบรรดาการจัดกระบวนการเรียนรู้ทุกด้าน

สภาพปัญหาของการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้แก่ การขาดแคลนงบประมาณในการจัดหาสื่อ วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้เสริมพัฒนาการของเด็ก ห้องเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก คับแคบยากต่อการจัดกิจกรรม บุคลากรไม่มีการพัฒนาทักษะวิชาชีพ ไม่มีความกระตือรือร้นเอาใจใส่ในการทำกิจกรรม สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญ คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติม ควรต่อเติมอาคารหรือขยายห้องเรียน ควรส่งเสริมบุคลากรให้ได้รับการอบรมพัฒนาทักษะวิชาชีพอยู่เสมอ

4. ด้านคุณภาพเด็ก การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางโดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ การเข้าร่วมประชุมรับฟังคำชี้แจง การปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่เสมอ การมีส่วนร่วมส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขณะที่การมีส่วนร่วมวางแผนจัดทำข้อตกลง กฎระเบียบ และกติกากลางในห้องเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกลับมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับประเด็นต่าง ๆ ในด้านคุณภาพของเด็ก

สภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพเด็กได้แก่ ฐานะทางครอบครัวที่ยากจน ครอบครัวแตกแยก สภาพจิตใจแย่ อยู่กับตา ยาย หรือ ป้า น้ำ ขาดการดูแลเอาใจใส่ที่อบอุ่น ส่งผลให้เด็กแต่ละคนมีความพร้อมทางด้านสติปัญญาแตกต่างกัน การอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมที่เด็กได้รับการถ่ายทอดการลอกเลียนแบบในทางที่ผิด ไม่มีระเบียบ

วินัย ก้าวร้าว ความสะอาดของร่างกาย ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาคุณภาพของเด็ก คือ การอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลเด็กในทุกๆ ปี การติดตาม สังเกตพฤติกรรมของเด็กร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครองอยู่เสมอ การออกเยี่ยมเด็กที่บ้านเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้พฤติกรรมของเด็ก การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็กโดยผู้ปกครองและครูในศูนย์เด็กเล็ก

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าด้านการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก อยู่ในระดับสูงกว่าด้านอื่น ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง สามารถบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีการวางมาตรการรักษาความปลอดภัยทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่างมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและความคิดเห็นแก่ศูนย์เด็กเล็กเพื่อวางแผนดูแลเด็กให้ได้รับความปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกศูนย์เด็กเล็กมีการตรวจสอบสภาพอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมบริเวณศูนย์ให้มีความสะอาด รมรื่น แข็งแรง ปลอดภัย อยู่เสมอ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพราะโครงสร้างพื้นฐานทางด้านอื่นๆ ส่วนใหญ่พัฒนาได้เกือบจะครบหมดทุกด้านในบางพื้นที่ ผู้บริหารส่วนใหญ่จึงหันมาสนใจที่จะพัฒนาบุคลากรในเขตพื้นที่ เพื่อจะได้เติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัชฎ์พัสวี ทองคำฟู (2555) ได้ศึกษาการดำเนินการตามมาตรฐานการมีส่วนร่วมจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง พบว่าหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนมีส่วนร่วมช่วยในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้รับผลประโยชน์สูงสุดตามมาตรการด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีนโยบายและแผนงานงบประมาณเพื่อการดำเนินงานที่ชัดเจนในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ

2. การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก มีระดับการมีส่วนร่วมรองลงมาเป็นอันดับสอง ทั้งนี้ อาจเกิดจากการมีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลตามแผนจัดการกระบวนการเรียนรู้ของเด็กน้อย เนื่องจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานด้านการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือบุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลงานในด้านการศึกษายังขาดความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์การจัดการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนพล ดอนชวนชม (2552) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความต้องการในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการบริหารบุคลากร ยังมีความต้องการให้มีการอบรมการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ต้องการให้ผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเพิ่มขึ้น และควรมีการฝึกอบรมจัดทำแผนประสบการณ์ที่สอดคล้องกับหลักสูตร

3. จากผลการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าด้านคุณภาพเด็ก การมีส่วนร่วมวางแผนจัดทำข้อตกลง กฎ ระเบียบ และกติกาในห้องเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ซึ่งอาจเกิดจาก ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำข้อตกลงในเรื่องของ กฎ ระเบียบ และกติกาในห้องเรียน มีเพียงครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็กเท่านั้น ส่วนผู้ปกครอง หรือ

ผู้บริหาร และนักวิชาการศึกษาบางแห่งไม่ได้มีส่วนร่วมใดๆ เลย บางแห่งก็มีครูคนเดียวต้องดูแลเด็กทุกช่วงอายุไม่สามารถทำกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ในแต่ละสัปดาห์ จึงยากต่อการจัดกิจกรรมต่างๆ ทำให้คุณภาพของเด็กไม่ได้ตามมาตรฐานเท่าที่ควร ส่งผลให้เด็กบางคนอาจเป็นเด็กที่ก้าวร้าว ไม่มีมารยาท เพราะฐานะทางครอบครัวของเด็กยากจนต้องทำงาน ไม่มีเวลาอบรมดูแลเด็ก ครอบครัวแตกแยก เพราะสังคมในเมืองมีสิ่งยั่วยุต่าง ๆ มากมาย ที่ทำให้เกิดปัญหา เช่น การตั้งครรภ์ก่อนถึงวัยอันสมควร พ่อแม่หย่าร้างกันส่งผลให้เด็กต้องอาศัยอยู่กับ ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา ซึ่งอาจทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมลอกเลียนแบบในทางที่ผิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรรารถนารธรรมวงศ์ (2554) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งพบว่า ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลบุตรหลานเนื่องจากบางครอบครัวแตกแยก รายได้ของครอบครัวไม่แน่นอน อีกทั้งผู้ปกครองมีการศึกษาน้อย ขาดความรู้ความเข้าใจในภารกิจของโรงเรียนทำให้ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนได้ดังที่ควร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1.1 การจัดทำแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ควรมีการจัดประชุมหารือร่วมกับผู้ปกครองหรือคณะกรรมการบริหารศูนย์ เพื่อจะได้กำหนดกิจกรรมหรือโครงการร่วมกัน
- 1.2 การบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก ควรมีประชาชนหมู่บ้านในการดำเนินการรวมศูนย์ระดับตำบลให้เป็นศูนย์เดียว เพื่อความสะดวกคล่องตัวในการบริหารจัดการ เด็กก็จะได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ โดยมีการแบ่งแยกช่วงอายุในการทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้
- 1.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนให้มากขึ้น ในช่วงวันหยุด ซึ่งผู้ปกครองสามารถเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมกัน เพื่อเป็นการส่งเสริมคุณภาพเด็กและพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ตรงตามความต้องการมากยิ่งขึ้น
- 2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการพัฒนาการศึกษาสำหรับเขตพื้นที่บริการ

รายการอ้างอิง

- กฤษณา สวัสดิ์ชัย. (2551). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลต้นธง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2540). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขา การบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนพล ดอนชวนชม. (2552). แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นัชฎ์พัสวี ทองคำฟู. (2555). การดำเนินการตามมาตรฐานการมีส่วนร่วมจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- ปราธนา ชรรวมวงศ์. (2554). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- ประชัน ใจวงศ์. (2555). การประเมินการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลในจังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และราชการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : แม็ค
- ส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ(สท.), สำนักงาน.(2555). มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ:คู่มือการดำเนินงานตามมาตรฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ: ชุมชมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุพล ปาลีگوی. (2551). ความพร้อมของชุมชนในการให้ความร่วมมือจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอสี จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- สุทธิมา ขนุนทอง. (2552). ประเมินการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเสริมงาม จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.